

บทที่ 2 หลักสูตรของสถาบันพัฒนาเด็กฉลาดคิดและจิตใจดี Child Bright

จากทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนเด็กปฐมวัย ตามที่กล่าวมาในบทที่ 1 ได้ถูกนำมาประยุกต์และพัฒนาจนเป็นหลักสูตรการเรียนการสอนเฉพาะของสถาบัน Child Bright ดังนี้

หลักสูตรการเรียนการสอนของสถาบัน Child Bright

สถาบัน Child Bright เป็นสถาบันพัฒนาเด็กให้มีความฉลาดคิดและจิตใจดี ดังนั้น สถาบันจึงให้ความสำคัญในด้านการวางแผนหลักสูตรการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก เพื่อต้องการให้ผู้เข้าเรียนในหลักสูตรมีพัฒนาการทางด้านความคิดและจิตใจที่ดีได้จริง โดยสถาบันจะวางแผนการพัฒนาหลักสูตรเป็น 3 ส่วนดังนี้

การพัฒนาหลักสูตร

แนวคิดในการสอนจะนำเอาแนวคิดการเรียนรู้เด็กปฐมวัยต่างๆ ตามหลักสำคัญของแต่ละแนวคิดมาประยุกต์รวมกัน ซึ่งจะได้แนวคิดหลักในการสอนนั่นคือ การให้ความสำคัญกับความต้องการเรียนรู้ของเด็กเป็นหลัก ให้เด็กเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้โดยผ่านการลงมือกระทำและคิดด้วยตนเอง

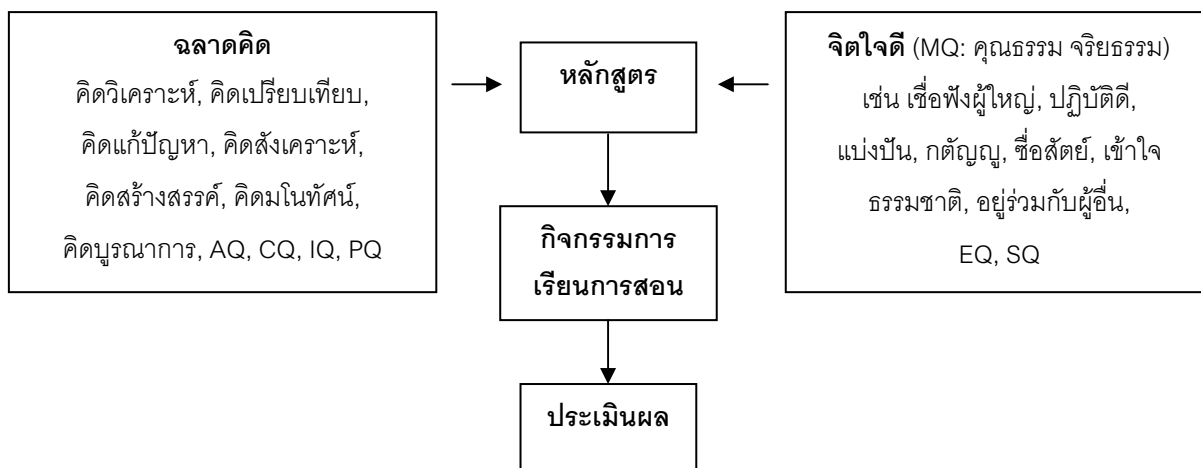
วิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Child Centered) สามารถทำได้หลายวิธี ซึ่งทางสถาบันจะใช้วิธีหลัก คือ วิธีเน้นการปฏิบัติ เพราะว่าเป็นวิธีการที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยที่สุด โดยการให้เด็กเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง หาคำตอบและคิดด้วยตนเอง ทั้งนี้อาจใช้วิธีอื่นๆ เพิ่มเติมเข้ามาเพื่อให้วิธีการสอนมีความหลากหลายโดยแต่ละวิธีจะช่วยส่งเสริมกันให้เด็กสามารถเรียนรู้ได้ดีที่สุด

เนื้อหาการเรียนของสถาบันจะเน้นการเรียนรู้สำคัญ 2 เรื่อง คือ การฝึกให้เด็กใช้ความคิดตามแนวทฤษฎีกระบวนการคิดของเด็ก 7 กระบวนการ ร่วมกับการพัฒนาจิตใจที่ดีงาม (MQ) เป็นหลัก แต่ยังคงมีเรื่องอื่นๆ ประกอบกันเพื่อให้เนื้อหาการเรียนมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ครูผู้สอนจะต้องผ่านหลักสูตรด้านการศึกษาเด็กปฐมวัย, จิตวิทยาเด็ก, พัฒนาการเด็กปฐมวัย เพื่อให้ผู้ปกครองเกิดความมั่นใจในตัวครูผู้สอน และทางสถาบันจะมีนักจิตวิทยาประจำอยู่ที่สถาบัน เพื่อให้ผู้ปกครองสามารถปรึกษาปัญหาเกี่ยวกับเด็กได้ในเวลาหลังเลิกเรียน เมื่อได้รับใบประเมินผลการเรียนเด็กแล้ว

การเรียนการสอนจะจัดขึ้นครั้งละ 1-1.15 ชั่วโมง สัปดาห์ละ 1 วัน ระยะเวลา 3 เดือนต่อ 1 หลักสูตร ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้ของเด็ก และเมื่อจบหลักสูตรครูผู้สอนจะทำการสรุปผลการเรียนรู้ ทบทวนจุดประสงค์ของแต่ละกิจกรรมรวมถึงผลที่เด็กได้รับการเข้าเรียน และทางสถาบันจะมีการสำรวจความคิดเห็นของผู้ปกครองเพื่อนำมาปรับปรุงการสอนให้ดียิ่งขึ้น ในครั้งสุดท้ายของการจบหลักสูตรอีกด้วย

สรุปแล้วการพัฒนาหลักสูตรของสถาบัน คือ ทางสถาบันจะมีกรอบความคิดในการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนจากเรื่อง “ฉลาดคิด” + “จิตใจดี” ที่ใช้เป็นแนวทางหลักในการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งจะมีนักจิตวิทยา ครู และนักวิจัยมาร่วมในการออกแบบวางหัวข้อใหญ่ของหลักสูตร จากนั้นจึงคัดเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมกับแต่ละหัวข้อใหญ่ ซึ่งกิจกรรมจะเปลี่ยนแปลงไปเรื่อยๆ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของผู้เรียน โดยหลักสูตรที่จะนำมาใช้ในการเรียนการสอนจริงทั้งหมด จะผ่านการรับรองจากนักจิตวิทยาของสถาบันเรียบร้อยแล้ว และมีการจดสิทธิบัตรกับกรมทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อป้องกันไม่ให้คู่แข่งรายอื่นลอกเลียนแบบหลักสูตรของสถาบันได้

ภาพที่ 2-1 แสดงกรอบความคิดในการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนของสถาบัน CHILD BRIGHT

การสร้างความสำเร็จของหลักสูตร

สถาบัน Child Bright มีแนวคิดในการสร้างความสำเร็จของหลักสูตร เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้ปกครอง ในการส่งบุตรหลานมาเรียนกับทางสถาบันมากขึ้น โดยมีแนวทาง ดังนี้

1. การส่งเด็กนักเรียนที่เรียนจบหลักสูตรเข้าร่วมกิจกรรมการประกวดมารยาทงาม หรือ การแข่งขันคณิตศาสตร์ ที่จัดโดยสถานศึกษาที่มีชื่อเสียง ซึ่งทางสถาบันจะเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายและดำเนินการสมัครให้กับเด็กนักเรียนผู้นั้นเอง โดยหากได้รับรางวัลจะมีของขวัญพิเศษมอบให้เด็กเพิ่มเติมด้วย ทั้งนี้ การประกวดดังกล่าวเปรียบเสมือนกับเครื่องยืนยันความสามารถของหลักสูตรที่สามารถพัฒนาเด็กได้จริงจนแข่งขันได้รางวัล ซึ่งเป็นการสร้างความสำเร็จของหลักสูตรมากขึ้น
2. การนำหลักสูตรที่พัฒนาเสร็จแล้วส่งไปให้สถาบันที่มีชื่อเสียงรับรองผล เช่น มหาวิทยาลัย หรือ กระทรวงศึกษาธิการ เป็นต้น พร้อมทั้งขอจัดทำใบประกาศเกียรติคุณ (Certificate) ที่สถาบันที่มีชื่อเสียงร่วมรับรองผลการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพด้วย
3. การสร้างเด็กนักเรียนต้นแบบ (Role Model) ของสถาบัน โดยสถาบันจะคัดเลือกเด็กเล็กที่มีความสามารถมาเรียนในสถาบันให้ครบทุกหลักสูตร และส่งเด็กเข้าประกวดแข่งขันต่างๆ เพื่อเป็นตัวแทนของสถาบันในการสร้างชื่อเสียงและความน่าเชื่อถือ โดยสถาบันจะทำสัญญากับเด็กให้เป็น Presenter ของสถาบันและมีผลตอบแทนให้ด้วย

โครงสร้างหลักสูตร

สถาบัน Child Bright ได้พัฒนาหลักสูตรที่มุ่งเน้นในการพัฒนาการเด็กทางด้านฉลาดคิดและจิตใจดี รวมถึงการส่งเสริมด้านต่างๆ ที่จะช่วยให้เด็กมีพัฒนาการด้านความคิดและคุณธรรมจริยธรรม เพื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดี ในที่นี้สถาบันจะจัดโครงสร้างหลักสูตรเป็น 3 หลักสูตรหลัก คือ หลักสูตรจิตใจดี, หลักสูตรฉลาดคิด และหลักสูตรเกมสฉลาดคิด โดยในแต่ละหลักสูตรจะถูกแบ่งย่อยลงไปอีกตามช่วงอายุของเด็กที่แตกต่างกัน ซึ่งแต่ละหลักสูตรมีรายละเอียด ดังนี้

1. หลักสูตรจิตใจดี

เป็นหลักสูตรที่จะช่วยส่งเสริมและพัฒนาเด็กทางด้านคุณธรรมจริยธรรม เช่น การส่งเสริมให้เด็กมีจิตใจที่ดี, รู้จักผิดชอบชั่วดี, รู้หน้าที่ตนเอง, เชื่อฟังผู้ใหญ่, รู้จักบาปบุญคุณโทษ, รู้คุณค่าของธรรมชาติ เป็นต้น โดยการสอนจะรวมทั้งการเล่น ศิลปะ เพลง ทุกอย่างโดยสอดแทรกจริยธรรมในเนื้อหาด้วย

หลักสูตรส่วนนี้จะแบ่งเด็กเป็น 2 ช่วงอายุ คือ 1-3 ปี และ 4-6 ปี สาเหตุที่แบ่งเด็กเป็น 2 กลุ่มให้แต่ละช่วงอายุ เรียนร่วมกันเพราะต้องการให้เด็กรู้จักอยู่กับเพื่อนต่างวัยและมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กับคนที่อายุน้อยกว่า ซึ่งเป็นแนวคิดที่คล้ายคลึงกับวิธีการสอนแบบคละชั้น²⁰ (Multigrade Teaching) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)

ระยะเวลาการเรียนการสอน 1 course เท่ากับการเรียน 12 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง โดยเรียนสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ต่อเนื่องกัน จะใช้เวลาทั้งหมด 3 เดือน และมีค่าใช้จ่าย 3,900 บาท/1 course

2. หลักสูตรฉลาดคิด

เป็นหลักสูตรที่จะช่วยส่งเสริมและพัฒนาเด็กทางด้านความคิด เช่น การฝึกหัดให้เด็กรู้จักใช้ความคิดพิจารณา ก่อนตัดสินใจ, ไม่โดนหลอกง่าย เป็นต้น โดยหลักสูตรนี้จะใช้แนวทางด้านกระบวนการคิดของเด็ก 7 กระบวนการ ซึ่ง กิจกรรมการเรียนจะรวมทั้งการเล่นเกมส์ การทำกิจกรรมกลุ่ม คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ หลายด้าน เพื่อต้องการฝึก ให้เด็กมีแนวคิดที่หลากหลาย

หลักสูตรส่วนนี้จะแบ่งเด็กเป็น 5 กลุ่มแยกตามช่วงอายุ เพราะการสอนด้านการคิดจะเกี่ยวข้องกับพัฒนาการ ของสมองเด็กแต่ละวัยจะไม่เท่ากัน²¹ จึงไม่สามารถจัดกลุ่มเด็กรวมกันเหมือนหลักสูตรจิตใจดีได้ และหลักสูตรการ สอนของเด็กแต่ละช่วงอายุจะคล้ายคลึงกันแต่จะแตกต่างกันตรงวิธีการสอนที่จะยากขึ้นตามช่วงอายุของเด็ก

ระยะเวลาการเรียนการสอน 1 course เท่ากับการเรียน 12 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง โดยเรียนสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ต่อเนื่องกัน จะใช้เวลาทั้งหมด 3 เดือน และมีค่าใช้จ่าย 3,900 บาท/1 course

3. หลักสูตรเกมส์ฉลาดคิด

เป็นหลักสูตรเสริมที่จะช่วยส่งเสริมเด็กทางด้านความคิด โดยการเรียนรู้ผ่านการเล่นเกมส์ที่ฝึกฝนการใช้ความคิด เช่น เกมส์หมากรุก, Sudoku เป็นต้น ซึ่งหลักสูตรนี้จะเหมาะสมกับเด็กโต แต่ทั้งนี้ก็ได้จำกัดอายุผู้เรียน โดยจะเปิด เรียนเดือนละ 1 หลักสูตรวนไปเรื่อยๆ ทั้งปี และเนื้อหาการสอนในแต่ละ course นั้น จะยากขึ้นตามลำดับ เช่น การแก้ สูตร Rubik ขึ้นเริ่มต้นจนถึงขั้นสูง เป็นต้น

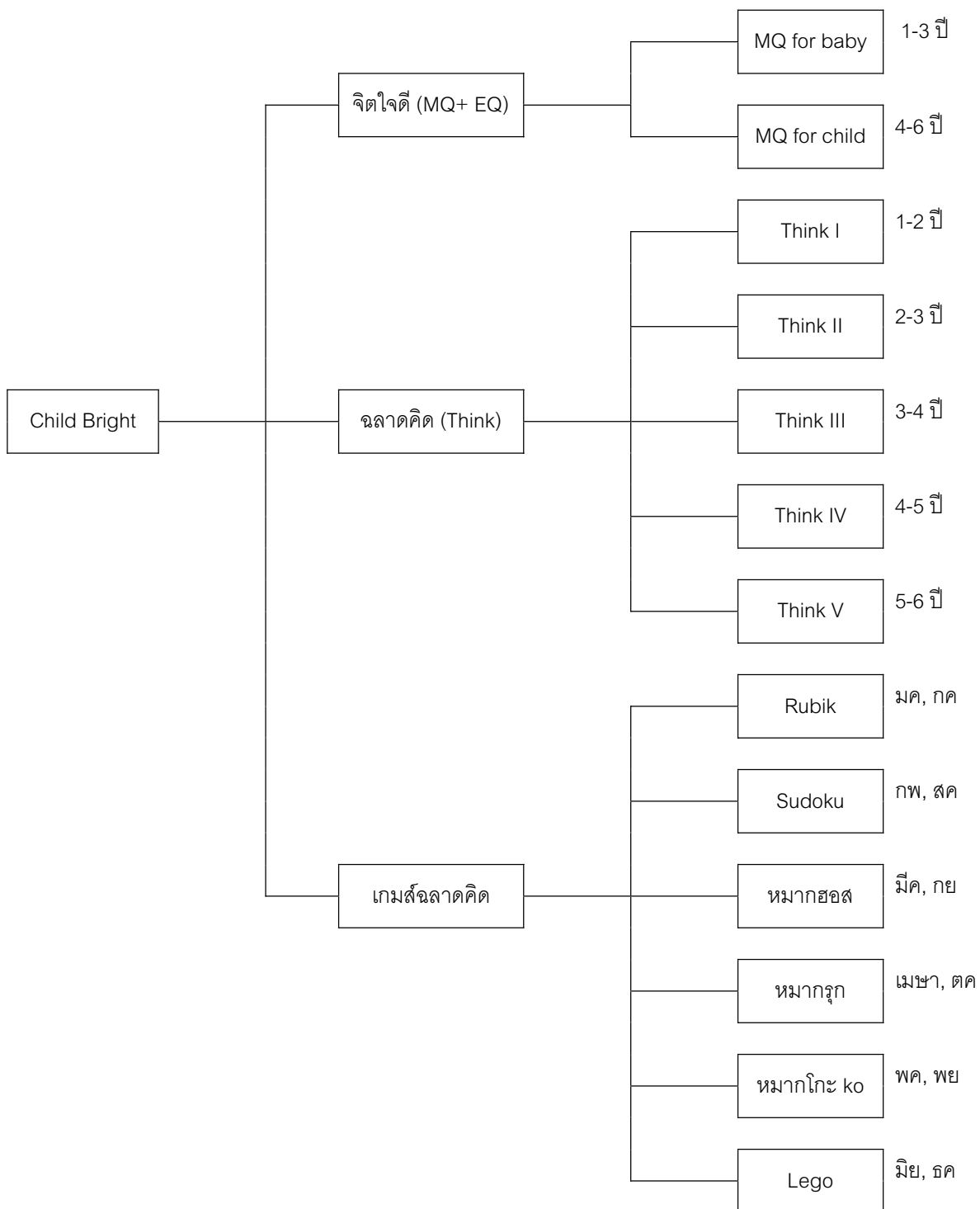
ระยะเวลาการเรียนการสอน 1 course เท่ากับการเรียน 4 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง โดยเรียนสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ต่อเนื่องกัน จะใช้เวลาทั้งหมด 1 เดือน และมีค่าใช้จ่าย 1,500 บาท/1 course

ทั้งนี้ สถาบัน Child Bright ได้พัฒนาเนื้อหาหลักสูตรการเรียนการสอนที่สามารถส่งเสริมพัฒนาการเด็กด้าน ฉลาดคิดและจิตใจดีได้จริง โดยหลักสูตรที่จะนำมาใช้ในการเรียนการสอนจริงนั้นจะผ่านการรับรองจากนักจิตวิทยาที่เป็น ที่ยอมรับและมีการประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรแล้ว ส่วนโครงสร้างหลักสูตรที่วางไว้ก็ยังช่วยส่งเสริมให้การเรียนรู้ใน เนื้อหาหลักสูตรมีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วย โดยโครงสร้างหลักสูตรของสถาบัน Child Bright สามารถสรุปได้ตามแผนภาพ ด้านล่าง

²⁰ บทความ "สพฐ.นำร่อง "สอนแบบคละชั้น" ร.ร.14 แห่งแก้ปัญหาขาดครู", ผู้จัดการออนไลน์, 31 ม.ค. 2551,

<http://www.manager.co.th/asp-bin/mgrview.aspx?NewsID=9510000012412>

²¹ บทความ "ใช้เทคนิคการสอนให้เหมาะสมกับวัย", <http://www.newschool.in.th/ArticleDetailUI.aspx?ArticleID=248>, 8 ส.ค. 2551

ภาพที่ 2-2 แสดงโครงสร้างหลักสูตรของสถาบัน CHILD BRIGHT

สำหรับการจัดโครงสร้างหลักสูตรตามแผนภาพด้านบน โดยการแบ่งแต่ละหลักสูตรตามช่วงอายุเด็กนั้น จะเป็นเกณฑ์มาตรฐานในการรับเด็กเข้าเรียน แต่สามารถมีการปรับเปลี่ยนและรับเด็กที่ไม่ตรงกับช่วงอายุดังกล่าวได้ หากเด็กผ่านการทดสอบทางด้านความคิดและจิตใจดีตามเกณฑ์การวัดผลก่อนเข้าเรียน ซึ่งเกณฑ์ดังกล่าวจะแสดงถึงความสามารถของเด็กและประเมินว่า หลักสูตรที่เหมาะสมอยู่ในระดับใด

เนื้อหาหลักสูตร

สถาบัน Child Bright ได้พัฒนาหลักสูตรที่มุ่งเน้นในการพัฒนาการเด็กทางด้านฉลาดคิดและจิตใจดี รวมถึงการส่งเสริมด้านต่างๆ ที่จะช่วยให้เด็กมีพัฒนาการด้านความคิดและคุณธรรมจริยธรรม เพื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดี ในที่นี้ สถาบันจะจัดโครงสร้างหลักสูตรเป็น 3 หลักสูตรหลัก คือ หลักสูตรจิตใจดี, หลักสูตรฉลาดคิด และหลักสูตรเกมส์ฉลาดคิด โดยในแต่ละหลักสูตรจะถูกแบ่งย่อยลงไปอีกตามช่วงอายุของเด็กที่แตกต่างกัน และช่วงเวลาในการเรียนการสอนจะเหมือนกับสถาบันอื่นๆ คือ เรียนประมาณ 1 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ เพราะช่วงเวลาดังกล่าวเหมาะสมในการทำกิจกรรมและเหมาะสมกับช่วงเวลาก่อนเรียนรู้อันของเด็กดีแล้ว

ทั้งนี้ สถาบัน Child Bright จะมีหลักสูตรการเรียน 1-1.15 ชั่วโมง สัปดาห์ละ 1 วัน ระยะเวลา 3 เดือนต่อ 1 หลักสูตร (รวมเรียนทั้งหมด 12 ครั้ง) แบ่งเด็กเป็นหลายกลุ่มตามช่วงอายุในแต่ละหลักสูตร ซึ่งเนื้อหาการเรียนหลักของแต่ละหลักสูตรจะคล้ายกันในกลุ่ม แต่จะแตกต่างกันในวิธีและขั้นตอนการจัดกิจกรรมการสอนให้เหมาะสมกับวัย, การเรียนรู้ และพัฒนาการของเด็ก (ตัวอย่างกิจกรรมจะแสดงอยู่ในวงเล็บ) ดังนี้

ตาราง 2-1 แสดงตัวอย่างเนื้อหา หลักสูตรจิตใจดี

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม ²²	วัตถุประสงค์หลัก	กรอบความคิดในการจัดกิจกรรม
1	การอยู่ร่วมกัน (แบ่งปัน, มีวินัย, ใส่ใจ ความรู้สึกคนอื่น, ขอบคุณ, ขอ โทษ, ให้ภัย)	MQ: การอยู่ ร่วมกับผู้อื่น	สร้างการเรียนรู้ด้วยบรรยากาศการอยู่ร่วมกันอย่าง สร้างสรรค์ และเกิดความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับผู้ปกครอง เด็กกับครู และเด็กกับเด็ก
2	ดูแลตนเอง (กินข้าว, อาบน้ำ, แต่งตัว, เก็บ ของ, สุขภาพ)	MQ: เชื้อฟัง ผู้ใหญ่, ปฏิบัติดี, ความรับผิดชอบ	สติปัญญา วินัย ความรับผิดชอบ และทักษะการใช้ชีวิต เริ่มต้นจากการให้เด็กทำอะไรด้วยตนเองในสิ่งง่ายๆ การ ที่ผู้ใหญ่ทำอะไรไปเสียทุกเรื่องจะเป็นการยับยั้งการ เจริญเติบโตของสติปัญญาเด็กในทันที
3	ธรรมชาติกับชีวิต (เล่านิทาน, แต่งเรื่อง, ปลูก ต้นไม้, สำรวจพื้นที่, วิทยาศาสตร์)	MQ: เข้าใจ ธรรมชาติ	สร้างความตระหนักรู้ว่าตัวเองเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ และธรรมชาติมีคุณค่า มีความสำคัญยิ่งสำหรับชีวิต เด็ก ได้รู้ว่าไม่ควรทำลายธรรมชาติ
4	หนูเป็นเด็กเก่ง (คนเก่งทำได้)	MQ: เชื้อฟัง ผู้ใหญ่, ปฏิบัติดี	ส่งเสริมประสบการณ์ให้เด็กได้ตระหนักถึงการปฏิบัติดี คนเก่งมีลักษณะอย่างไร และสร้างความมั่นใจในตัวเอง ให้เด็กในทางที่ถูกต้อง

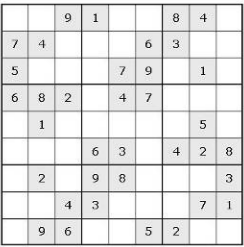
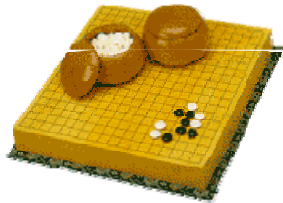
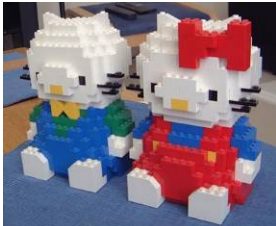
²² สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, กระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้าง คุณธรรม จริยธรรม เด็กปฐมวัย, (2548)

5	หนูเป็นเด็กดี (คนเก่งทำดี)	MQ: ระเบียบวินัย, ซื่อสัตย์, กตัญญู, แบ่งปัน, เมตตา	ประสบการณ์ความรัก ความผูกพัน จากการสัมผัสและคำพูดชื่นชมเมื่อเด็กทำดี จะช่วยกระตุ้นให้สมองของเด็กได้รับการพัฒนาในเชิงบวก ทั้งด้านสติปัญญาและอารมณ์ ซึ่งจะทำให้เด็กเติบโตในภาวะอารมณ์ที่มั่นคงและอบอุ่น
6	คุณธรรม จริยธรรม ศาสนา (ศีลธรรม, ทำบุญไหว้พระ, ศีล 5)	MQ: เป็นคนดี, รู้ดีชั่ว	ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมโดยตรง ผ่านทางการเรียนรู้และประสบการณ์ เพื่อสร้างให้เด็กเป็นคนดี มีสำนึกผิดชอบชั่วดีได้ด้วยตนเอง

ตาราง 2-2 แสดงตัวอย่างเนื้อหา หลักสูตรฉลาดคิด

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์หลัก	กรอบความคิดในการจัดกิจกรรม
1	มือน้อยๆ ก็ทำได้ (งานประดิษฐ์, งานช่าง, งานทำอาหาร, ทำของเล่น, ศิลปะ, งานปั้น, งานพับกระดาษ, วาดภาพ)	คิดสร้างสรรค์	การประดิษฐ์เป็นกระบวนการสร้างและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ พัฒนากล้ามเนื้อและการประสานสัมพันธ์ระหว่างตากับมือ ทำให้เด็กมีความพยายามทำในสิ่งที่ตั้งใจให้สำเร็จ เด็กจะเกิดความสุขและความภาคภูมิใจ
2	แข็งแรง สดใส วัยชน (กิจกรรมเคลื่อนไหว, การละเล่น)	คิดค้นโน้ต, คิดแก้ปัญหา	การฝึกพื้นฐานการเคลื่อนไหวให้เด็ก จะช่วยกระตุ้นให้เด็กมีสุขภาพกายและสุขภาพใจที่แข็งแรง และยังช่วยให้เด็กมีสติปัญญาดีด้วย เด็กที่มีการเคลื่อนไหวมากๆ จะทำให้สมองมีพัฒนาการที่ดีมากตามไปด้วย
3	คณิตคิดสนุก (ทักษะคณิตศาสตร์, ทักษะความจริง, เหตุผล)	คิดแก้ปัญหา, คิดวิเคราะห์, คิดค้นโน้ต	คณิตศาสตร์คือกระบวนการเสริมทักษะในการแก้ปัญหา ซึ่งจะส่งเสริมให้เด็กรู้จักและมีทักษะการสังเกต แยกแยะ เปรียบเทียบ จัดประเภท เรียงลำดับ รู้ตำแหน่ง ซึ่งตรงวัด
4	ฉลาดด้วยหนังสือและนิทาน (ฟังนิทาน, แต่เรื่อง, จินตนาการ, หุ่นมือ, เล่นละคร)	คิดสร้างสรรค์, คิดบูรณาการ	นิทานจะช่วยส่งเสริมให้เด็กสนใจหนังสืออย่างมีจินตนาการ เรียนรู้ลักษณะชีวิตที่ดีผ่านนิทานที่มีเนื้อหาและบรรยากาศของความปรารถนาที่จะให้เด็กเป็นคนที่มีความประพฤติที่ดีงามพึงประสงค์
5	บันเทิงใจ (เกมส์, เพลง, จังหวะ, ดนตรี)	คิดสังเคราะห์, คิดเปรียบเทียบ	เพลงและดนตรีเป็นการพัฒนาอารมณ์ของเด็กที่ช่วยสร้างบุคลิกภาพและสังคมของเด็ก รวมถึงความมั่นใจและความมั่นคงทางอารมณ์ด้วย
6	ภาษาพาสุนัข (เกมปริศนาอักษรไขว้ไทย-อังกฤษ, ต่อจิ๊กซอว์คำศัพท์, ปริศนาล้านนาไทย หนังสือที่ให้แง่คิด)	คิดวิเคราะห์, คิดแก้ปัญหา, คิดสร้างสรรค์	การแสดงออกทางภาษาจะทำให้ทราบถึงความรู้สึกต่อกันมีผลดีต่อจิตใจ, สามารถสร้างสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ช่วยให้สังเกตพฤติกรรมทางการฟัง พูด อ่าน เขียน การถอดรหัส และความสามารถในการจัดกระทำเกี่ยวกับโครงสร้างของภาษา เสียง ความหมาย และเรื่องต่างๆ เกี่ยวกับภาษา

ตาราง 2-3 แสดงตัวอย่างเนื้อหา หลักสูตรเกมสัจฉลาดคิด

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์หลัก	กรอบความคิดในการจัดกิจกรรม
1	Rubik 	คิดสร้างสรรค์, คิดเปรียบเทียบ	Rubik ลูกบาศก์สีสันสดใส 6 ด้าน ที่ต้องบิดให้สีแต่ละด้านเป็นสีเดียวกัน มีประโยชน์หลายอย่าง เช่น ส่งเสริมจินตนาการ, ฝึกคิดได้เร็วขึ้น, ฝึกคิดด้านมิติสัมพันธ์, พัฒนาการด้านกายสัมผัส เป็นต้น โดยการบิด Rubik จะมีสูตรตั้งแต่ขั้นง่ายจนถึงขั้นยากเพื่อให้เด็กฝึกฝนด้วย
2	Sudoku 	คิดแก้ปัญหา คิดสร้างสรรค์	ตาราง Sudoku จะทำให้เด็กได้ใช้สมาธิในการฝึกคิดเติมตัวเลขลงในช่องว่างแต่ละช่องที่เกมสัจฉลาดบังคับไว้ ซึ่งการแก้โจทย์ Sudoku จะมีเทคนิคในการแก้หลายอย่าง ทำให้เด็กมีพัฒนาการสังเกตที่เพิ่มมากขึ้น
3	หมากฮอส 	คิดแก้ปัญหา, คิดมโนทัศน์, คิดวิเคราะห์, คิดบูรณาการ	หมากฮอสจะช่วยฝึกฝนความคิดด้านการวางแผน เช่นเดียวกับหมากรูก แต่มีกฎกติกาการเล่นที่แตกต่างกัน ทำให้หมากฮอสเล่นง่ายกว่าหมากรูก และฝึกฝนเพื่อเป็นพื้นฐานในการเล่นหมากรูกต่อไป
4	หมากรูก 	คิดแก้ปัญหา, คิดมโนทัศน์, คิดวิเคราะห์, คิดบูรณาการ	หมากรูกเป็นเกมสัจฉลาดที่ช่วยฝึกฝนด้านการวางแผนการคิด, ปูพื้นฐานการคิดเชิงกลยุทธ์ต่อไป ซึ่งทั้งสองฝ่ายจะต้องวางแผนการเดินหมากล่วงหน้าซึ่งมีหลายวิธีเพื่อให้ชนะคู่ต่อสู้ ดังนั้นหมากรูกจึงมีประโยชน์ที่จะช่วยฝึกฝนความคิดเด็กเป็นอย่างมาก
5	หมากโกะ 	คิดแก้ปัญหา, คิดมโนทัศน์, คิดวิเคราะห์, คิดบูรณาการ	หมากล้อมโกะเป็นการวางแผนเดินหมากของตนให้ล้อมหมากคู่ต่อสู้ ซึ่งจะช่วยการฝึกสมาธิเด็กได้ดี รวมทั้งฝึกให้เด็กเรียนรู้เรื่องการวางแผน และควบคุมอารมณ์ด้วย
6	Lego 	คิดสร้างสรรค์, คิดมโนทัศน์, คิดเปรียบเทียบ	ตัวต่อ Lego จะช่วยสร้างเสริมจินตนาการของเด็กได้เป็นอย่างดี เพราะสามารถนำมาต่อเป็นรูปแบบต่างๆ ได้อย่างไม่จำกัด ทั้งตัวการ์ตูนหรือรูปสัตว์ตามจินตนาการของเด็ก

ตัวอย่างวิธีการเรียนการสอน หลักสูตรจิตใต้ (เด็กอายุ 4-6 ปี)

ครั้งที่ 3 ชื่อกิจกรรม : ธรรมชาติกับชีวิต – ดิน ไม้ ทราย น้ำ หิน²³

คุณลักษณะที่จะพัฒนา : เด็กตระหนักถึงคุณค่า ประโยชน์ ความสำคัญของดิน ไม้ ทราย น้ำ หิน

วัตถุประสงค์หลัก : MQ: เข้าใจธรรมชาติ, เห็นคุณค่าของธรรมชาติ

ชื่อ/อุปกรณ์ : ดินเหนียว, กิ่งไม้, ท่อนไม้ ขนาดต่างๆ, กระบะทราย, ถังน้ำ, ขวดพลาสติก, ก้อนหินแบบต่างๆ

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม :

1. ครูผู้สอนพูดชักนำเข้ากิจกรรม ถามตอบเกี่ยวกับธรรมชาติ
2. ให้เด็กเล่นและสำรวจอุปกรณ์ที่สนใจด้วยตนเอง โดยครูคอยสังเกตพฤติกรรม
3. ให้เด็กเล่าเกี่ยวกับการเล่น สิ่งของแต่ละอย่างต่างกันอย่างใด มีประโยชน์อะไร
4. ครูสรุปวัตถุประสงค์ และประเมินผลการเรียน

ครั้งที่ 6 ชื่อกิจกรรม : คุณธรรม จริยธรรม ศาสนา – ปุจฉา วิสัชนา ศีล 5

คุณลักษณะที่จะพัฒนา : พัฒนาศีลธรรมให้เด็กตระหนักถึงการประพฤติตัวดี มีศีลธรรม

วัตถุประสงค์ : MQ: เป็นคนดี, รู้ดีรู้ชั่ว, ปฏิบัติตัวดี

ชื่อ/อุปกรณ์ : บัตรภาพคนทำกิจกรรมต่างๆ มีทั้งผิดศีลและไม่ผิดศีล

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. ครูผู้สอนพูดชักนำเข้ากิจกรรม ตั้งประเด็นคำถามเกี่ยวกับศีล 5 เช่น ศีล 5 คืออะไร, มีอะไรบ้าง
2. ให้เด็กเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับศีล 5
3. ครูแจกบัตรภาพให้เด็ก และให้เด็กตอบคำถามว่าภาพใดปฏิบัติตามศีล 5
4. ครูให้เด็กเล่นละคร, ทำกิจกรรมการแสดง หรือเล่าเรื่องศีล 5 จากประสบการณ์เด็ก
5. ครูสรุปวัตถุประสงค์ และประเมินผลการเรียน

ตัวอย่างวิธีการเรียนการสอน หลักสูตรฉลาดคิด (เด็กอายุ 4-6 ปี)

ครั้งที่ 1 ชื่อกิจกรรม : มือน้อยๆ ก็ทำได้ – แบ่งละเลงสี²⁴

คุณลักษณะที่จะพัฒนา : ช่วยกระตุ้นการทำงานของสมอง, ประสาทสัมผัส กลิ่น สี มือ, การจำแนกแยกแยะ

วัตถุประสงค์หลัก : คิดสร้างสรรค์

ชื่อ/อุปกรณ์ : แป้งดินสอพอง, น้ำเปล่า, กาวน้ำ, สีผสมอาหาร, กระดาษแข็ง

²³ ธิดา พิทักษ์สินสุข , หนังสือสุขใจกับดิน ไม้ ทราย น้ำ สนุกสนานกับการคิดประดิษฐ์ศิลป์ , (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานয়รัฐมนตรี) , หน้า 22

²⁴ ธิดา พิทักษ์สินสุข , หนังสือสุขใจกับดิน ไม้ ทราย น้ำ สนุกสนานกับการคิดประดิษฐ์ศิลป์ , (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานয়मंत्री) , หน้า 22

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม :

1. ครูผู้สอนพูดชักนำเข้ากิจกรรม และให้เด็กใส่ผ้ากันเปื้อนให้เรียบร้อย
2. ให้เด็กทุกคนล้อมวงช่วยกันเตรียมแป้งดินสอพอง โดยการผสมแป้ง เติมน้ำ เติมน้ำมัน
3. ละเลงสีเป็นภาพ นำกระดาษมาพิมพ์ และตากให้แห้ง
4. ครูสรุปวัตถุประสงค์ และประเมินผลการเรียน

เตรียมแป้ง

ละเลงสีเป็นภาพ

ภาพที่ได้

นำกระดาษมาพิมพ์

การวัดผล, การแจ้งผล, การประเมินผลหลักสูตร

การวัดผลการเรียน

สถาบันจะทำการวัดผลการเรียนของเด็กโดยครูผู้สอน โดยครูจะมีตารางการประเมินผลการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของเด็กทุกคนในชั้นเรียน ซึ่งผู้ปกครองจะได้รับผลการประเมินเมื่อจบหลักสูตรและผู้ปกครองสามารถนำผลที่ได้รับไปปรึกษากับนักจิตวิทยาเด็กประจำสถาบันได้ด้วย โดยการประเมินของครูจะใช้วิธีการสังเกตอย่างมีแบบแผน (Formal Observation) เช่น การสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ การร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นต้น การทดสอบเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน (Testing) และการใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อความสะดวกในการวัดและประเมินผลตามจุดประสงค์ของกิจกรรม

ตัวอย่างแบบวัดผลการเรียนของสถาบัน Child Bright²⁵

แบบประเมินผลของสถาบันจะใช้การเขียนบรรยายพฤติกรรมของเด็กเป็นหลัก ร่วมกับแบบสำรวจ (Checklist) โดยทางสถาบันจะไม่ใช้รูปแบบของเกณฑ์ให้คะแนน เนื่องจากเด็กแต่ละคนมีความสามารถต่างกันซึ่งคะแนนไม่ใช่ตัววัดพฤติกรรมที่ดี ซึ่งทางสถาบันจะให้ครูผู้สอนสังเกตพฤติกรรมของเด็กขณะทำกิจกรรมและเขียนบรรยาย ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างแบบวัดผลการเรียน โดยแบบสำรวจ สำหรับหลักสูตรจิตใจดี (เด็กอายุ 4-5 ปี)

ชื่อเด็ก : อายุ ปี

ชื่อกิจกรรม..... วันที่..... เวลา

ผู้สังเกต :

รายการลักษณะพฤติกรรม	ไม่พบ	พบบ้าง	พบสม่ำเสมอ
รู้จักตนเอง-ช่วยเหลือตนเอง			
1. อารมณ์แจ่มใส สดชื่น แจ่มใส อารมณ์ดี			
2. บอก/แสดงสีหน้า ท่าทางพอใจในผลงาน			

²⁵ สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย, หน้า 77

3. มั่นใจในตนเองกล้าพูด กล้าแสดงออก			
<u>การอยู่ร่วมกันในสังคม</u> 1. เคารพสิทธิของผู้อื่นไม่หยิบของผู้อื่น 2. ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ห้องเรียนได้ 3. เป็นผู้นำ-ผู้ตามได้			
<u>คุณธรรม-จริยธรรม</u> 1. ช่วยเหลือและแบ่งปันผู้อื่นได้ 2. แสดงความรักต่อเพื่อน เมตตาสัตว์ 3. รอคอยลำดับก่อน-หลังได้			

ตัวอย่างแบบวัดผลการเรียน โดยแบบสำรวจ สำหรับหลักสูตรฉลาดคิด (เด็กอายุ 4-5 ปี)

ชื่อเด็ก : อายุ ปี

ชื่อกิจกรรม..... วันที่..... เวลา

ผู้สังเกต :

รายการลักษณะพฤติกรรม	ไม่พบ	พบบ้าง	พบสม่ำเสมอ
<u>การคิดแก้ปัญหา</u> 1. พยายามแก้ปัญหาด้วยตนเองหลังได้รับคำชี้แนะ			
<u>การคิดเชื่อมโยงความสัมพันธ์</u> 1. บอก/แสดงความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ได้ 2 ประเภท			
<u>การคิดสร้างสรรค์</u> 1. สร้างผลงานตามความคิดตนเองโดยมีรายละเอียดเพิ่มขึ้น			
<u>การคิดเปรียบเทียบ</u> 1. จำแนกเปรียบเทียบสิ่งของได้ 3 ลักษณะ เช่น รูปทรง กลิ่น เสียง สัมผัส			

ตัวอย่างแบบวัดผลการเรียน โดยการเขียนบรรยายพฤติกรรม

ชื่อเด็ก : อายุ ปี ผู้สังเกต :

ชื่อกิจกรรม..... วันที่..... เวลา

พฤติกรรมที่สังเกต	ข้อคิดเห็น
เด็กนั่งระบายสีอยู่กับเพื่อน มีการแบ่งปันสีให้เพื่อนระบาย เด็กระบายสีรูปครอบครัวด้วยสีชมพู และวาดหัวใจไว้ตรงกลางภาพ	เด็กมีความคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการจากรูปภาพ และมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่น

ตัวอย่างแบบวัดผลการเรียน โดยการบันทึกภาพการแสดงพฤติกรรม

สถาบัน Child Bright จะใช้เทคโนโลยีการถ่ายภาพนิ่งจากกล้องดิจิทัลและการถ่ายภาพเคลื่อนไหวจากกล้องวิดีโอในการบันทึกการแสดงพฤติกรรมของเด็กให้ผู้ปกครองได้ดูพัฒนาการของบุตรหลานอย่างชัดเจน โดยเฉพาะพัฒนาการของเด็กเล็กวัย 1-3 ปี ซึ่งเทคโนโลยีดังกล่าวก็มีต้นทุนไม่มากและยังช่วยให้ผู้ปกครองเข้าใจการพัฒนาการทางพฤติกรรมของลูกได้ดีกว่าการเขียนบรรยายในกระดาษ ทั้งนี้ ผู้ปกครองสามารถมีส่วนร่วมในการถ่ายภาพพัฒนาการของลูกเพื่อเก็บสะสมไว้ในแฟ้มผลงานได้เช่นกัน

การแจ้งผลการเรียน

สถาบัน Child Bright จะจัดทำแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) ประจำตัวเด็กแต่ละคนไว้ เพื่อใช้สำหรับการแจ้งผลให้ผู้ปกครองรับทราบถึงความก้าวหน้าของพัฒนาการในการเรียนรู้ของเด็กในแต่ละครั้งที่เข้าเรียน โดยครูจะเป็นผู้จัดทำการรวมเล่มแบบประเมินที่ครูได้ทำไว้ขณะเข้าเรียนและภาพถ่ายในชั้นเรียนที่แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการเด็กเข้าในแฟ้มผลงานเช่นกัน โดยแฟ้มสะสมผลงานนี้จะจัดทำไว้ตั้งแต่เด็กเริ่มเข้าเรียนในหลักสูตร และเก็บไว้ที่สถาบันเพื่อให้ครูได้จัดบันทึกและจัดทำเป็นเล่มให้เรียบร้อย ซึ่งผู้ปกครองสามารถขอดูแฟ้มผลงานในระหว่างเรียนหรือหลังเลิกเรียนได้ และยังสามารถอ้างอิงในการพูดคุยกับนักจิตวิทยาประจำสถาบันได้ด้วย ทั้งนี้แฟ้มสะสมผลงานดังกล่าวจะแจกคืนให้ผู้ปกครองเมื่อจบหลักสูตรการเรียนการสอนแล้ว

การประเมินผลหลักสูตร

สถาบันจะทำการวิเคราะห์และประเมินผลหลักสูตร 3 แนวทาง คือ

1. การประเมินผลหลักสูตรโดยผู้ปกครองในขณะที่เด็กเรียนจบหลักสูตร โดยทางสถาบันจะมีใบประเมินผลแจกให้กับผู้ปกครองของเด็กเพื่อให้ประเมินเกี่ยวกับสถาบัน เช่น หลักสูตร, กิจกรรมการสอน, ครู, เจ้าหน้าที่, ประสิทธิภาพในการเรียน เป็นต้น
2. การประเมินจากคุณภาพของเด็กที่เรียนจบหลักสูตรแล้ว โดยการส่งเด็กเข้าร่วมประกวดกิจกรรมต่างๆ เช่น การประกวดมารยาทงาม หรือ การแข่งขันคณิตศาสตร์ เป็นต้น
3. การประเมินผลหลักสูตรโดยการเชิญสถาบันที่มีชื่อเสียง เช่น มหาวิทยาลัย, ครูจากโรงเรียนดัง, กระทรวงศึกษาธิการ เป็นต้น ให้เข้ามาชมการเรียนการสอนของสถาบัน พร้อมทั้งประเมินผลการเรียนการสอนและสถาบันจะส่งข้อมูลหลักสูตรไปให้สถาบันต่างๆ เหล่านี้รับรองผลอีกทางหนึ่งด้วย
4. การประเมินผลทางสถิติและการวิจัย โดยฝ่าย R&D ของสถาบันจะทำการทดสอบผลความเปลี่ยนแปลงการพัฒนาการเด็กในเชิงสถิติ รวมถึงการทำแบบสอบถามหรือการวัดเชิงคุณภาพ เพื่อประเมินผลหลักสูตรได้อย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้นด้วย

การปรับปรุงหลักสูตรของสถาบัน Child Bright

สถาบันก็จะนำผลการประเมินหลักสูตรข้างต้น มาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร ร่วมกับการนำทฤษฎีการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยหรือทฤษฎีใหม่ๆ มาปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัยอยู่เสมอ โดยทุกครั้งที่มีการปรับเปลี่ยนหลักสูตรใหม่ จะต้องนำหลักสูตรดังกล่าวไปปรึกษากับนักจิตวิทยาเด็กและผู้เชี่ยวชาญด้านเด็กให้การรับรอง ผลหลักสูตรเสียก่อนจึงจะนำมาใช้งานจริง